

DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/115/106-110>

Barat Sadıqov

Azərbaycan Respublikası DİN-in Polis Akademiyası

<https://orcid.org/0009-0002-0047-3863>

sadiqovbarat1234@gmail.com

Azərbaycan Respublikasında və digər dövlətlərdə cinayət prosesi üzrə prokurorun prosesual qərarlarının müqayisəli-hüquqi təhlili

Xülasə

Bu məqalədə müxtəlif ölkələrin hüquq sistemlərində prokurorun qəbul etdiyi prosesual qərarların mahiyyəti və tətbiqi qaydaları müqayisəli şəkildə araşdırılır. Müəyyən edilir ki, prokurorun funksiyaları — cinayət təqibinin başlanması, istintaqa rəhbərlik edilməsi, ittiham irəli sürülməsi və prosesual qərarların qəbul edilməsi — ölkələrin hüquq sistemindən və tarixi inkişafından asılı olaraq dəyişir. Roman-german hüquq ailəsinə daxil olan ölkələrdə (məsələn, Almaniya, İsveçrə) prokuror daha çox istintaqa rəhbərlik edir və məhkəmə ilə sıx əməkdaşlıq şəraitində qərarlar qəbul edir. Anqlo-sakson sistemində (ABŞ kimi) isə prokuror əsasən ittiham irəli sürmə və ittihamdan imtina qərarları ilə tanınır. Post-sovet ölkələrində isə prokuror həm nəzarət, həm də icraedici səlahiyyətlərə malikdir. Bəzi ölkələrdə prokurora alternativ cinayət təqibi tədbirləri görmək və ya işə xitam vermək hüququ da verilir. Ümumilikdə, prokurorun qəbul etdiyi qərarlar cinayət prosesual hüququ çərçivəsində mühüm hüquqi nəticələr doğurur və bu qərarlar hüquqi münasibətləri yarada, dəyişdirə və ya xitam verə bilər.

Açar sözlər: qərar, prokuror, hüquq münasibətləri, ittiham, istintaq, təxirəsalınmaz

Barat Sadıqov

Police Academy of the Ministry of Internal Affairs of the

Republic of Azerbaijan

<https://orcid.org/0009-0002-0047-3863>

sadiqovbarat1234@gmail.com

Comparative Legal Analysis of the Prosecutor's Procedural Decisions on Criminal Proceedings in the Republic of Azerbaijan and Other States

Abstract

This article provides a comparative analysis of the nature and application of procedural decisions made by prosecutors within various legal systems. It is established that prosecutorial functions—such as initiating criminal prosecution, overseeing investigations, bringing charges, and issuing procedural decisions—vary depending on the legal framework and historical development of each country. In countries belonging to the Romano-Germanic legal family (e.g., Germany, Switzerland), prosecutors primarily supervise investigations and make decisions in close cooperation with the judiciary. In contrast, within the Anglo-Saxon legal system (such as in the United States), prosecutors are predominantly recognized for their accusation or dismissing charges. In post-Soviet states, prosecutors possess both supervisory and executive powers. In some jurisdictions, prosecutors are also granted the authority to apply alternative measures to prosecution or to terminate proceedings altogether. Overall, prosecutorial decisions play a significant role within the framework of criminal procedural law, as they can establish, modify, or terminate legal relationships.

Keywords: decision, prosecutor, legal relations, accusation, investigation, urgent

Giriş

Prokurorun qəbul etdiyi prosessual qərarların müxtəlif dövlətlərdəki tətbiqi məsələsini nəzərdən keçirərkən, əvvəlcə qeyd etmək lazımdır ki, Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin R (2000) 19 sayılı Təvsiyəsinin 2-ci bəndinə görə, "bütün cinayət ədalət sistemlərində prokurorlar: cinayət təqibinin başlanması və ya davam etdirilməsi məsələsini həll edirlər; məhkəmədə ittiham irəli sürürlər; məhkəmənin bütün və ya bəzilərinin qərarlarına qarşı şikayət edə və ya şikayətlərə münasibət bildirə bilirlər".

Prokurorun qəbul etdiyi prosessual qərarların hər hansı bir dövlətdəki spesifikliyi, ümumilikdə dövlətin hüquq sisteminə və xüsusi olaraq cinayət-prosessual qanunvericiliyin xüsusiyyətlərinə bağlıdır. Müqayisəli araşdırma üçün biz, həmçinin Azərbaycan Respublikasını da daxil edərək, bəzi Avropa qitəsi ölkələrini (Almaniya, Avstriya, İsveçrə) seçdik. Bu ölkələr Azərbaycan Respublikası kimi müqayisəli hüquqşünaslıqda roman-german hüquq ailəsinə aid edilir. Bu hüquq ailəsində əsas hüquq mənbəyi qanundur.

Roman-german hüquq sistemi ilə tez-tez müqayisə edilən anqlo-sakson hüquq sisteminin əsasını təşkil edən presedent hüququnun müqayisəsi də vacibdir. Bu baxımdan, uyğun hüquqi münasibətlərin ABŞ nümunəsi ilə araşdırılması da faydalıdır. Eyni zamanda prosessual qərarların hüquqi nəticələri Çin hüququnda da maraqlı bir mövzudur. Çin hüququ dünyanın ən qədim hüquq sistemlərindən biri olaraq, buddizm və müxtəlif fəlsəfi məktəblərdən təsirlənmişdir və burada harmoniya və ədalət anlayışları mühüm yer tutur (Abbasova, 2014).

Tədqiqat

Prokurorun, cinayətlərin araşdırılması və ya araşdırmanı idarə etməsi funksiyasını yerinə yetirdiyi dövlətlərdə, qəbul edilən prosessual qərarların əsas xüsusiyyəti onların icraedici və inzibati xarakterə sahib olmasıdır. Eyni zamanda, istintaq zamanı məhkəmə nəzarəti həyata keçirilir. Bu halda, prokurorun icraedici qərarları, qəbul edilməsində təxirəsalınmazlıq tələb edən hallarda mövcud ola bilər. Bundan əlavə, prokuror tərəfindən qəbul edilən bəzi qərarlar, vətəndaşların hüquqlarını birbaşa təsir edə bilər və cinayət işinin növbəti inkişafını müəyyən edir. Bu qərarlar, sonradan məhkəmənin yoxlamasına təqdim olunur. Həmçinin, məhkəmə, prokurorun qərarı ilə başlanan bəzi prosessual hərəkətləri dayandırmaq hüququna malikdir. Qeyd etmək lazımdır ki, bu cür prosedur hazırda Azərbaycan Respublikasının, Belarus Respublikasının, Qazaxıstan Respublikasının, İsveçrənin və həmçinin Almaniya Federativ Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində (bundan sonra-CPM) nəzərdə tutulur (Abbasova, 2015).

Xüsusilə Almaniya CPM-in müəyyən etdiyi xüsusiyyətlərə görə burada ilkin istintaq yoxdur. Dələduzluq işinin ilkin araşdırması yalnız polis tərəfindən həyata keçirilən dövlətin köməkçi agentləri tərəfindən aparılan preliminar sorğu şəklində mövcuddur. Bu sorğu prokurorun rəhbərliyi altında aparılır. Məhz buna görə də Almaniya CPM-in tərcüməsi ilə bağlı qeydlərdə "Hilfsbeamte der Staatsanwaltschaft" termini altında polis əməkdaşları (əvvəlcə cinayət polisi) nəzərdə tutulur ki, onlar "prokurorluğa kömək edən işçilər" olaraq qeyd olunur. Bundan əlavə, "prokurorluğa kömək edən" polis əməkdaşları həm prosessual hərəkətləri, həm də (bizim anlayışımıza görə) əməliyyat-axtarış tədbirlərini həyata keçirirlər. Lakin məhkəməyə müraciət etmək və ya təxirəsalınmaz hallarda qərar qəbul etmək hüququ əsasən prokurora məxsusdur (Abdul-Kadyrov, 2016).

Belə ki, Almaniya CPM-in 87-ci maddəsi cəsədin müayinəsinin prokurorluq tərəfindən həyata keçirildiyini və cəsədin qəbulu və ya ekshumasiya ilə bağlı qərarın hakim tərəfindən verildiyini göstərir. Prokurorluq əgər təxirəsalınmaz araşdırmanın nəticələrinə təhdid edirsə, belə bir qərar verə bilər. Almaniya CPM-in 98-ci maddəsi isə axtarışın məhkəmənin qərarı ilə həyata keçirildiyini, lakin təxirəsalınmaz halda axtarışın prokuror və ya ona kömək edən əməkdaşlar tərəfindən həyata keçirilə biləcəyini müəyyən edir. Həmçinin, axtarışı məhkəmənin qərarı olmadan həyata keçirən əməkdaşın 3 gün ərzində məhkəməyə müraciət edərək axtarışı təsdiq etməsini tələb edir. Eynilə, Almaniya CPM-in 98b-ci maddəsi məlumatların müqayisəsi və ötürülməsi ilə bağlı qərarların verilməsinin qaydasını tənzimləyir: hakim tərəfindən, lakin təxirəsalınmaz halda isə prokuror tərəfindən. Bu halda prokuror dərhal məhkəməyə müraciət edərək hakimin təsdiqini tələb edir. Əgər 3 gün ərzində prokurorun qərarı hakimin təsdiqini almazsa, həmin qərar qüvvədən düşür. Eyni qaydada, Almaniya CPM-də

poçt axtarışı (100-cü maddə), telekommunikasiya vasitələrindən nəzarət (100b-ci maddə), ev axtarışı (105-ci maddə) ilə bağlı qərarların verilməsi prosesi də müəyyən edilir, amma artıq hakimın təsdiqi tələb olunmur (Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin Kommentariyası, 2016).

Almaniya CPM-in 110b-ci maddəsi ilə əlaqədar prokuror tərəfindən qəbul edilən qərar "gizli araşdırıcı"nın istifadəsi ilə bağlı razılıqdır. Gizli araşdırıcı, yəni polis əməkdaşının saxta şəxsiyyət altında fəaliyyət göstərməsi müəyyən bir təqsirləndirilən şəxsə qarşı və ya şəxsin evinə nüfuz etməklə əlaqədar icra olunur. Bu cür tədbirin həyata keçirilməsi yalnız məhkəmənin razılığı ilə mümkündür, lakin təxirəsalınmaz halda isə prokurorun razılığı ilə də həyata keçirilə bilər, bununla yanaşı, məhkəmənin qərarının təsdiq edilməsi tələb olunur. Beləliklə, Almaniya prokuror birincisi, cinayətlərin araşdırılması ilə əlaqədar prosessual qərarlar qəbul edir və ikincisi cinayət təqibinin həyata keçirilməsi ilə bağlı qərarlar qəbul edir (Azərbaycan Respublikasının Cinayət Prosesual Məcəlləsi).

Bu cür prosessual qərar növləri İsveçrə CPM-də də mövcuddur. Bu məcəllə 2007-ci ildə qəbul edilmiş və Avropanın ən müasir prosessual məcəllələrindən biridir. Bundan əvvəl İsveçrədə vahid bir CPM yox idi, hər kantonun öz CPM mövcud idi. Fransızdilli kantonlarda CPM Fransa hüququna yaxın idi, Alman dilində danışan kantonlarda isə Almaniya CPM-nə daha yaxın idi. Qeyd etmək lazımdır ki, İsveçrənin vahid Cinayət Prosesual Məcəlləsi yalnız məhkəmələrdə cinayət işlərinin baxılması zamanı tərəflərin mübahisəli olmalarını nəzərdə tutur.

İsveçrədə prokuror, eynilə Almaniya olduğu kimi istintaq hərəkətlərinin aparılması, prosessual məcburetmə tədbirlərinin tətbiq edilməsi (bunlar məhkəmədə apellyasiya oluna bilər) barədə prosessual qərarlar qəbul edir. Prokuror həmçinin cinayət təqibinin həyata keçirilməsi ilə bağlı qərar qəbul edir (ittiham aktının hazırlanması yolu ilə) və ya cinayət təqibindən imtina edir (Council of Europe, 2000).

İsveçrə CPM-in 350-ci maddəsi göstərir ki, məhkəmə yalnız prokurorun ittiham aktında təqdim edilən faktlarla bağlı məhdudlaşdırılır (yəni, onları genişləndirmək və ya yeni izah etmək hüququ yoxdur), lakin onların hüquqi qiymətləndirilməsini məhkəmə həyata keçirir.

İsveçrədə prokurorun cinayət təqibini həyata keçirməkdən imtina etmə hüququna diqqət yetirmək lazımdır, xüsusən kiçik əhəmiyyətli cinayətlərə görə məhkəmə qərarı olmadan cəzanın tətbiq edilməsi mümkündür. Bu halda, prokuror tərəfindən "cəza əmri" verilir. Belə bir əmr yalnız təqsirləndirilən şəxs böyük ictimai təhlükə törətməyən cinayəti törətməsini etiraf etdikdə və bu qərarla razı olduqda qəbul edilir. Əgər təqsirləndirilən şəxs razı deyilsə, cinayət işi məhkəməyə göndərilir. Bu cəza əmri ilə prokuror tərəfindən təyin olunan cəza cərimə və ya altı ay həbs arasında dəyişə bilər.

Prokurorun "kiçik əhəmiyyətli" cinayətlərə dair cinayət təqibini dayandırma hüququ bəzi ölkələrdə mövcuddur (məsələn, Çin Xalq Respublikası, ABŞ, Yaponiya). Belə ki, Çin Xalq Respublikasında prokurora cinayət təqibinin və ya cinayət işinin dayandırılması ilə bağlı prosessual qərar qəbul etməkdə geniş mülahizə hüququ verilir. Lakin Çində prokurorun cinayət təqibini dayandırma hüququ, Avropa ölkələrindəki hüquqi gücdən fərqlidir. Çində prokuror "cinayətin yüngüllüyü səbəbindən ittiham etməmək" qərarı verə bilər (kiçik cinayət törətməkdə ittiham olunan şəxsə qarşı cinayət təqibini dayandırma hüququna sahibdir), lakin daha ağır cinayətlərdə isə ümumi qəbul edilmiş ittiham etmə prinsipi tətbiq edilir (Gesetze-im-Internet).

Çin Xalq Respublikasının CPM-in 142-ci maddəsinə görə əgər xalq prokurorluğu şübhəli şəxsin cinayət törətməsini sübuta yetirdiyini və toplanan sübutların kifayət edəcəyini düşünürsə və qanun əsasında cinayət məsuliyyəti araşdırılmalı olarsa, o zaman prokuror ittiham qaldırmaq qərarı verir və şərtlərinə uyğun olaraq müvafiq məhkəmədə dövlət ittihamı qaldırmalıdır. Əgər şübhəli şəxs bu qanunda göstərilən hallarda (əgər cinayət açıq-aşkar kiçikdirsə və ciddi zərər verməyibsə) ittiham qaldırılmamalıdır, bu zaman xalq prokurorluğu cinayət təqibini dayandırma qərarı qəbul edir. Beləliklə, Çin Xalq Respublikasının qanunvericiliyi Azərbaycan Respublikasının CPM-dən fərqli olaraq prokurora cinayət təqibinə alternativ tədbirlər tətbiq etmək hüququ verir (Government of China, 2012).

Qazaxıstan Respublikasında 1995-1997-ci illər arasında Dövlət İstintaq Komitəsinin fəaliyyət göstərdiyi dövrü keçdikdən sonra, ilkin istintaq aparmaq hüququ ilk növbədə Daxili İşlər Nazirliyi və Milli Təhlükəsizlik Komitəsinə verilmişdi. Lakin bir müddət sonra Qazaxıstan prokurorluğu sistemində xüsusi prokurorlar şöbəsi yaradıldı və bu prokurorlar yalnız müəyyən vəzifəli şəxslərlə (deputatlar, hakimlər, prokurorlar, müstəntiqlər və s.) bağlı cinayət işləri üzrə ilkin istintaq aparmaq hüququna malikdirlər. Bundan əlavə, Qazaxıstan Respublikasının Baş Prokurorunun göstərişi ilə əyalət prokurorları və onların müavinləri xüsusi prokurorlar şöbəsinə cinayət işlərini götürmək hüququna malikdirlər. Bu hallarda prokurorların verdiyi prosessual qərarlar müstəntiqlərin verdiyi qərarlardan fərqlənmir, çünki müstəntiqlər də eyni kateqoriyadan olan cinayətlərin istintaqını aparırlar. Eyni zamanda, Qazaxıstanda məhkəmə nəzarətinin həyata keçirilməsi üçün "istintaq hakimi" institutu tətbiq edilib və həmin hakimlər, həmçinin müstəntiqlərin, həm də xüsusi prokurorların verdiyi prosessual qərarları nəzərdən keçirirlər (Kazakhstan Ministry of Justice, 2006).

Prokurorun cinayət təqibini həyata keçirmə hüququ, müvafiq olaraq, bəzi MDB ölkələrində mövcuddur. Bu, onların qanunvericiliyinin müəyyən şəkildə kontinental Avropa ölkələrinin qanunvericiliyindən normativləri qəbul etməsi ilə əlaqədardır, burada prokurorun əsas funksiyası cinayət təqibini həyata keçirməkdir.

Belarus Respublikasının CPM-i fərqli bir yanaşmanı təqdim edir. Belarusda Araşdırma Komitəsi yaradılıb və bu, yalnız prokurorluğun müstəntiqlərini deyil, həmçinin Daxili İşlər Nazirliyinin müstəntiqlərini birləşdirir. Cinayətlərin araşdırılması ilə bağlı bütün prosessual qərarları müstəntiq qəbul edir. Prokuror isə prosessual qərarları yalnız araşdırma orqanlarının və ilkin araşdırmaların fəaliyyətinə nəzarət etmək çərçivəsində qəbul edir, bu qərarlar inzibati xarakter daşıyır. Prokuror müstəntiqlərin qərarlarını ləğv etmək, onlara məcburi icrası üçün yazılı göstərişlər vermək, onların hərəkətlərinə dair şikayətləri həll etmək, onların mövqelərini və özünə çəkilmə qərarlarını qəbul etmək hüququna malikdir, yəni bütün nəzarət xarakterli prosessual qərarları qəbul etmək səlahiyyətinə malikdir (National Assembly of Belarus, 1999).

Belarus Respublikasında prokurorun prosessual qərarlarında mühüm fərqliliklər, xüsusilə də ilkin araşdırmanın yekun mərhələsində nəzərə çarpır. Müstəntiq cinayət prosessual iştirakçıları cinayət işinin materialları ilə tanış etdikdən sonra, cinayət işini prokurora təqdim edir və müvafiq qərar qəbul edir. Bundan əlavə, prokurora cinayət işinin təhqiqatı barədə xüsusi hesabat təqdim edilir ki, bu da cinayət işinin materiallarına əlavə edilmir və təqsirləndirilən şəxsin təqsirli olduğu barədə dəlillər haqqında məlumatlar verir. Prokuror, öz növbəsində, 5 gün ərzində işi araşdıraraq, əgər dəlillərin qanunla əldə edildiyini, yetərli olduğunu və şəxsin təqsirini sübut etdiyini hesab edirsə, cinayət işinin məhkəməyə təqdim edilməsi barədə qərar qəbul edir. Qərarın qəbul edilməsi barədə prokuror, təqsirləndirilən şəxsi, müdafiəçini, zərərçəkəni, mülki iddiaçıları və cavabdehləri xəbərdar edir. Eyni zamanda, prokuror cinayət təqsirini daha az ağır bir cinayətə dəyişdirmək, bəzi maddələri və epizodları ittihamdan çıxarmaq, eləcə də cinayət işini dayandırmaq və ya əlavə araşdırma üçün geri qaytarmaq hüququna malikdir (Swiss Confederation).

Amerika Birləşmiş Ştatlarında isə prokurorların qəbul etdiyi prosessual qərarlara gəldikdə, Azərbaycan Respublikasının cinayət prosessual hüququ ilə analoji qurmaq çətinidir. Bunun əsas səbəbi, ABŞ-da cinayət prosesi çərçivəsində ilkin mərhələnin olmamasıdır. Əslində, ABŞ-da federal qaydalar, xüsusən də Title 18 qanunvericiliyi yalnız prokurorun məhkəməyə ittiham irəli sürməsi ilə əlaqədar prosessual qərarları ehtiva edir (yəni, məhkəmədə cinayət təqibi başlamaqla bağlı qərar). Bundan əlavə, ABŞ-da prokuror təqsirləndirilən şəxslə əməkdaşlıq etmə qərarını qəbul edir ki, bu da cinayətlərin açılması məqsədi daşıyır, lakin Title 18 bu cür prosessual qərarın formasını müəyyən etmir. Bu səbəbdən belə bir nəticəyə gəlmək olar ki, ABŞ-da prokurorun qəbul etdiyi prosessual qərarlar, əksər hallarda, məhkəməyə ittiham irəli sürülmədən əvvəl qəbul edilmir (U.S. House of Representatives).

Bununla yanaşı, prokuror məhkəmədə ittihamı irəli sürür və yalnız məhkəmə prokurorun qəbul etdiyi prosessual qərarları əsassız və ya qanunsuz hesab edə bilər. Digər bütün orqanlar və vəzifəli

şəxslər cinayət işinin məhkəməyədək mərhələlərində iştirak edən, prokurorun qəbul etdiyi qərarları yerinə yetirmək və bu qərarlar vasitəsilə hüquqi münasibətləri yaratmaq, dəyişdirmək və ya xitam etmək məcburiyyətindədirlər.

Nəticə

Xarici dövlətlərdə prokurorların qəbul etdiyi prosessual qərarlar hüquqi nəticələri baxımından, cinayət prosessual hüququna münasibətdə cinayət prosessual hüquqi münasibətləri yaradır, dəyişdirir və ya xitam edir. Prosessual qərarların əhəmiyyətli bir hissəsi hüquqi münasibətləri yaratma qərarlarına aid edilir. Məsələn, Almaniya Federativ Respublikasında prokurorluq tərəfindən tətbiq olunan araşdırma tədbirlərinin aparılması, məhdudlaşdırıcı tədbirlərin tətbiqi, ictimai ittihamın irəli sürülməsi ilə bağlı qərarlar, cinayət təqibinin həyata keçirilməsi (ittiham aktının hazırlanması) və cinayət təqibinin başadılması qərarları belə nümunələrdir. Əlavə olaraq qeyd etmək lazımdır ki, hüquqi münasibətlər birbaşa prokurorun qərarı ilə yaradılır, yalnız bəzi hallarda, məsələn, araşdırma tədbirlərinin aparılması, başqa prosessual tədbirlərin həyata keçirilməsi, məcburi prosessual tədbirlərin tətbiqi ilə bağlı qərarlar məhkəmənin təsdiqini tələb edir.

Ədəbiyyat

1. Abbasova, F. M. (2014). *Cinayət prosesi: Dərslik. Xüsusi hissə*. Zərdabi LTD, MMC.
2. Abbasova, F. M. (2015). *Cinayət prosesi: Dərslik. Ümumi hissə* (2-ci nəşr). Zərdabi LTD, MMC.
3. Abdul-Kadyrov, Sh. M. (2016). *Osushchestvleniye prokurorom ugolovnogo presledovaniya i nadzora za ispolneniyem zakonov v dosudebnom proizvodstve*. Yurlitinform.
4. Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin Kommentariyası. (2016). C. H. Mövsümov, B. C. Kərimov & Ə. H. Hüseynov (Red.). *Digesta*.
5. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Prosessual Məcəlləsi.
6. Council of Europe. (2000). *Recommendation No. R (2000) 19 of the Committee of Ministers to member states on the role of public prosecution in the criminal justice system*. [https://rm.coe.int/Rec\(2000\)19.pdf](https://rm.coe.int/Rec(2000)19.pdf)
7. Gesetze-im-Internet. (n.d.). *Strafprozessordnung (StPO)*. <https://www.gesetze-iminternet.de/stpo/>
8. Government of China. (2012). *Criminal Procedure Law of the People's Republic of China*. https://www.gov.cn/flfg/2012-03/17/content_2094354.htm
9. Kazakhstan Ministry of Justice. (2006). *Criminal Procedure Code of the Republic of Kazakhstan*. <http://law.gov.kz/client/#!/doc/9/kaz/16.01.2006/1588>
10. National Assembly of Belarus. (1999). *Criminal Procedure Code of the Republic of Belarus*. https://pravo.by/upload/pdf/kodeksibel/krim_prac_kodeks_rb_1999_bel.pdf
11. Swiss Confederation. (n.d.). *Strafprozessordnung (StPO)*.
12. <https://www.rhf.admin.ch/rhf/de/home/strafrecht/rechtsgrundlagen/national/sr-312-0.html>
13. U.S. House of Representatives. (n.d.). *Title 18 - Crimes and Criminal Procedure*. <https://uscode.house.gov/browse/prelim@title18&edition=prelim>

Daxil oldu: 09.01.2025

Qəbul edildi: 16.04.2025